

Kan kirken stadig lære noget af skolens tolærerordning? Et teoretisk perspektiv på at være flere om undervisningen.

Meget godt kan siges om sognepræsten som hovedansvarlig for undervisningen af konfirmander rundt om i sognene. Men det er værd at stille spørgsmålet, om ikke folkekirken med fordel kan skele til nogle af de indsigter, der er gjort på skolens område i forhold til at være flere undervisere samtidig.

Af Johanne Langkjær Fårup, sognepræst og kateketikunderviser på Pastoralseminariet i Aarhus

Fra ekspertise til bredde

Hvor skolen historisk set har været lærerens domæne, har undervisningen af konfirmander i tilsvarende grad i kirken oftest været den stedlige sognepræsts domæne. Læreren såvel som præsten var

qua sin profession og dermed specifikke faglige ballast den eneste som ansås i stand til at »uddanne/ oplære« eleven eller konfirmanden i stoffet – hvad enten det gjaldt brøkregning eller den lille katekismus.

Den eneundervisende sognepræst står stadig stærkt i det folkekirkelige landskab. Modsat har skolen fra 1970'erne og frem og i særdeleshed med indførelsen af skolereformen i 2014 bevæget sig længere væk fra enlærerens monopol på undervisningen. Det er sket ved i stigende grad at inddrage pædagoger i undervisningssituationen samt gøre brug af tolærerordninger.

At folkekirken er ved at åbne op for flere aktører, understøttes af biskoppernes vejledning til anordningen fra 2014, der markerer dette som en mulighed i konfirmationsforberedelsen og som en selvfølge for børnekonfirmandundervisningen. I undersøgelsen af konfirmationsforberedelse og minikonfirmandundervisning (KM, 2009) blev det desuden påvist, at det er en fordel – især pædagogisk – når præsten planlægger sin undervisning sammen med en kirke- og kulturmedarbejder, organist eller en anden person med andre faglige kompetencer.

Gevinster ved at være flere

Ved at udvide fra én faglig profession til flere (eller ved at være to præster om et hold) øger man det, der metodisk set kan sættes i spil i undervisning. Læring finder sted/viden opnås ad flere veje. Derfor har variation og differentiering af undervisningen – med fokus på mange forskellige måder at undervise og lære på – pædagogisk set haft støt stigende fokus i de senere år. Ved at manøvrere mellem flere pædagogiske indfaldsvinkler tilgodeser man på én gang stoffets (kristendommens) mangfoldighed (en visuel side, en taktil-/gøreside, en ritualside, en musikalsk side osv.). Samtidig imødekommes også mangfoldigheden i børn og unges læringstilgange, hvorved koblingsmulighederne for konfirmander eller børnekonfirmander mellem kristendommen og deres egen livsverden øges.

At flere øjne og hænder styrker undervisningen, er der noget, der tyder på ifølge dele af den nyeste forskning fra skoleområdet: »De eksempler på velfungerende samarbejder, der indgår i undersøgelsen, viser, at pædagogerne bringer et andet perspektiv på eleverne ind i klasseværelset, og sammen med lærerens indsigt kan man opnå et bredere og mere nuanceret helhedsperspektiv på eleverne(...). Undersøgelsen viser derudover, at pædagogerne kan udfordre lærernes blik på eleverne, og at lærerne samtidig værdsætter, at pædagogerne kan dække deres blinde vinkler og nuancere deres syn på eleverne« (EVA, 2017, s. 11).

Det at være to udvider blikket, ikke bare når det gælder metoder men også relationelt

Når man er på som underviser, er det svært at undgå alene at se tingene fra ens eget perspektiv. Men det at være to i lokalet betyder, at den anden har mulighed for at spotte både det, man ikke selv ser, og dem man ikke selv ser. Det er en aflastning - ikke mindst i en konfliktsituation, hvor det at være en voksen mere i lokalet kan være en stor hjælp – men også det, som undersøgelsen peger på: At være flere nuancerer blikket på undervisningssituationen og konfirmanderne både fagligt og socialt. To fagligt engagerede undervisere ser simpelthen flere vinkler og muligheder end én.

Udfordringer ved at være flere undervisere sammen

Når det gælder tolærerordningen, viser erfaringer fra folkeskolen, at ordningen har gavnlig indvirkning ikke mindst på det faglige udbytte men også, at det ikke er helt uproblematisk. Det gode samarbejde forudsætter en forudgående afklaring af rollefordelingen (2L 2014 s. 37). »Hvem står for det faglige indhold hvornår?«, »Hvad er den anden lærers funktion undervejs?« er spørgsmål, der opleves væsentlige at afklare på forhånd, for at samarbejdet fungerer bedst muligt. Er man to præster om et konfirmandhold (eller en præst og en kirke- og kulturmedarbejder om et børnekonfirmandhold), kan det på tilsvarende vis være afgørende at afklare rollefordelingen, inden man går i gang.

Der er altid noget på spil, når man afgiver ansvar og kontrol. Men sker der noget ved, at konfirmanderne oplever, at to præster ikke er fuldstændig enige om alt?

Ser sognepræsten stadig sig selv som den eneste gyldige faglighed? Sat på spidsen: Reduceres kirke- og kulturmedarbejderens rolle i børnekonfirmandundervisningen til at skære æbler og lave saft, hvorved supplerende faglige kompetencer overses? Som anordningen foreskriver, har sognepræsten fortsat det teologiske ansvar for undervisningen. Men et teologisk ansvar er netop ikke ensbetydende med eneansvar. Og spørgsmålet er, om ikke det for den eneundervisende sognepræst både kan være en aflastning og en fordel, at perspektivet bredes ud, og flere fagligheder meningsfuldt inddrages, også uden der går skår i den teologiske stolthed.

Links

Kirkesociologisk undersøgelse af konfirmationsforberedelsen og minikonfirmandundervisningen (KM, 2009) lokaliseret på: http://www.km.dk/fileadmin/share/Daabsoplaering/Daabsoplaering_bilag.pdf

Danmarks evalueringsinstitut, EVA (2017) Lærere og pædagogers samarbejde om undervisningen. Rosendahls. Lokaliseret på: <https://www.eva.dk/grundskole/laerere-paedagogers-samarbejde-om-undervisningen>

2L Rapport: Undersøgelse af effekten af to-lærerordninger. Rambøll 2014. Lokaliseret på: https://dk.ramboll.com/-/media/files/rm/rapporter/140410-rapport-om-fors%C3%B8g-med-tol%C3%A6rerordninger_2014.pdf?la=da